

HELENA PACHUCKA

* 1 I 1911

† 27 X 1983, Warszawa

Helena — po mężu — Pachucka urodziła się w niedzielę 1 stycznia 1911 roku. Wykształcenie zdobyła przed 1939 rokiem. Na jej temat jako pedagoga szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego wiadomo bardzo niewiele, ponieważ w archiwum LO nie zachowały się żadne dokumenty. Pewne jest natomiast, że w okresie od 1 września 1949 do 31 sierpnia 1950 była zatrudniona tutaj jako kontraktowa nauczycielka rysunku, a jej podstawowe miejsce pracy wiązało się z Publiczną Szkołą Powszechną nr 2 w Szczycie, którą kierowała w tamtym czasie Jadwiga Żenczykowska (1906–1992). Prywatny album Jadwigi Żenczykowskiej jest dzisiaj podstawowym źródłem zarówno wiedzy o Helenie Pachuckiej, jak i unikatowej fotografii nauczycielki¹. Helenę Pachucką przyjął do pracy dyrektor Michał Leśniewski (1896–1966).

---

¹ Dziękuję Panu Jarosławowi Jurczence, wnukowi Jadwigi Żenczykowskiej, za udostępnienie portretu Heleny Pachuckiej na użytek projektu „Schola mea. In memoriam”. Dziękuję również Pani Dorocie Korkozowicz, córce szczycieńskich Profesorów, Marii i Jerzego Korkozowiczów, za wykonanie zdjęcia mogiły Heleny i Tadeusza Pachuckich.

Jadwiga Żenczykowska napisała o Helenie Pachuckiej obok jej zdjęcia: „Kol. Helena Pachucka – nasz plastyk Szkoły Nr 2 – twórca Godła, portretów Mickiewicza, Puszkina i Kościuszki”². I w innym miejscu: „Szkoła Nr 2 w Szczytnie urządziła w 1946 r. «Wieczór Mickiewicza». Recytatorka prowadząca – Kowalówna (wysoka w jasnej sukience), rys. portret Mickiewicza p. Pachucka, reż. Żenczykowska”³. Zdjęcie z tej uroczystości, mimo złej jakości, prezentuję w aneksie. Z notatki kierowniczkii szkoły wynika, że Helena Pachucka była zatrudniona w tej placówce w 1946 roku, a więc i początek pobytu w Szczytnie wiąże się z pierwszymi latami powojennymi. Mieszkała tutaj i pracowała razem z mężem, Tadeuszem Pachuckim (1917–1978), również nauczycielem rysunku.

Nazwisko Heleny Pachuckiej jako tutejszej nauczycielki zostało dwukrotnie wymienione we wspomnieniach Stanisława Żenczykowskiego, pierwszego powojennego inspektora szkolnego w Szczytnie. Najpierw w składzie grona pedagogicznego Publicznej Szkoły Powszechnej nr 2:

- 1) „Jadwiga Żenczykowska, kier.[owniczka] szkoły
- 2) Julia Kulaszyńska, nauczycielka
- 3) Stanisława Maroszek, nauczycielka
- 4) Anna Majkowska-Manicka, nauczycielka
- 5) Janina Milenkiewicz, nauczycielka
- 6) Eugeniusz Stiller, nauczyciel
- 7) Roman Jamka, nauczyciel
- 8) Krystyna Brulińska, nauczycielka
- 9) Józefa Sawicka, nauczycielka
- 10) Irena Kielczewska, nauczycielka
- 11) Helena Pachucka, nauczycielka
- 12) Alicja [Zofia] Budzyńska, nauczycielka
- 13) Zenon Manicki, nauczyciel
- 14) Sokołowska”⁴;

następnie wśród nauczycieli Średniej Szkoły Zawodowej w Szczytnie:

- 1) „Jan [Piotr] Popowicz [–] dyrektor,
- 2) Roman Chromiński,
- 3) Aleksandra [Julia] Chromińska,
- 4) Tadeusz Zasłonka,
- 5) Jaroszewski,
- 6) Zenon Manicki,
- 7) Helena Pachucka,
- 8) Helena Matuszewicz,
- 9) ks. [Władysław] Łaniewski – nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących

---

² Z archiwum prywatnego Jarosława Jurczenki.

³ Tamże.

⁴ D.A. Myślak, G. Ojcewicz, *Z Kresów po kresy. Rzecz o Stanisławie Żenczykowskim – szczycieńskim inspektorze szkolnym w latach 1945–1948*. Szczytno: Wydawnictwo GregArt, 2025, s. 76.

oraz

10) Stanisław Płosiński,

11) Józef Olszewski – nauczyciele zawodu oraz woźna Anna Deptuła”⁵.

W 1951 roku, po zakończeniu zajęć szkolnych, Państwo Pachuccy opuścili Szczytno i wiele wskazuje na to, że udali się do stolicy. Helena Pachucka zmarła w czwartek 27 października 1983 roku. Została pochowana na Cmentarzu Północnym w Warszawie, w mogile, w której wcześniej pogrzebano Tadeusza Pachuckiego (kwatery W-XI-1, rząd 1, numer grobu 17).

---

⁵ Tamże, s. 82.

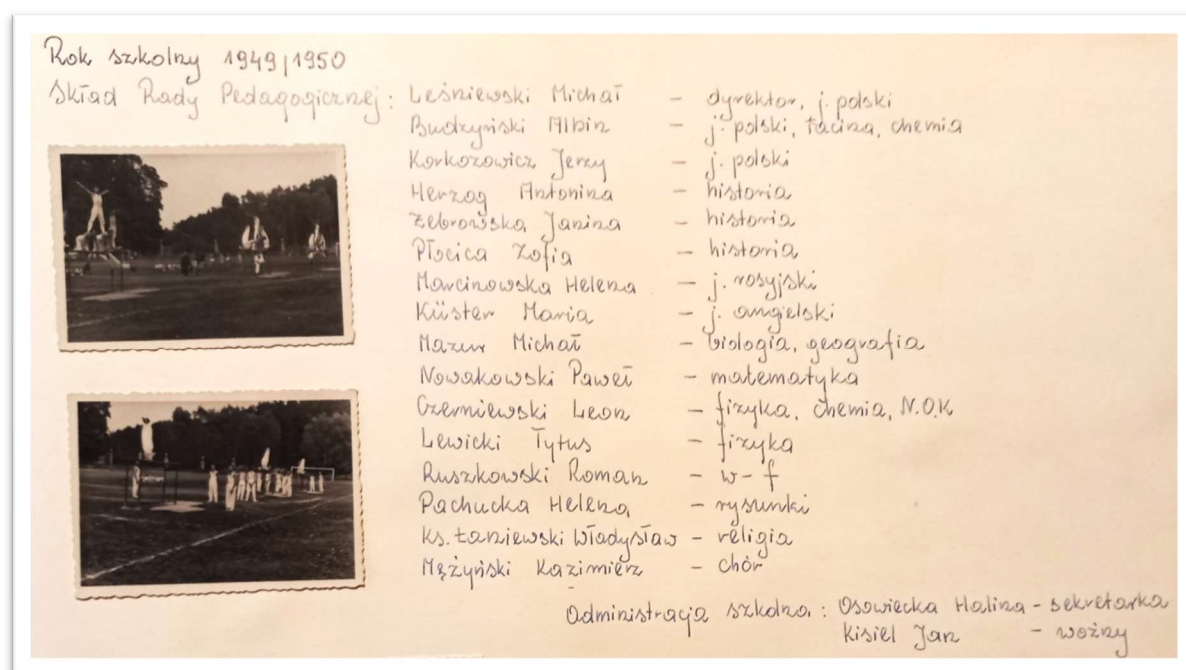
ANEKS FOTOGRAFICZNY

Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 1. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1946–1970 funkcjonowały m.in. Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące i w którym Helena Pachucka uczyła rysunku w r. szk. 1949/1950. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 2. Karta z kroniki LO w Szczytnie z lat 1945-1970 opracowanej przez Alinę Wrońską i Romana Kasprowicza. W składzie Rady Pedagogicznej w r. szk. 1949/1950 po raz pierwszy i ostatni — prof. Helena Pachucka.

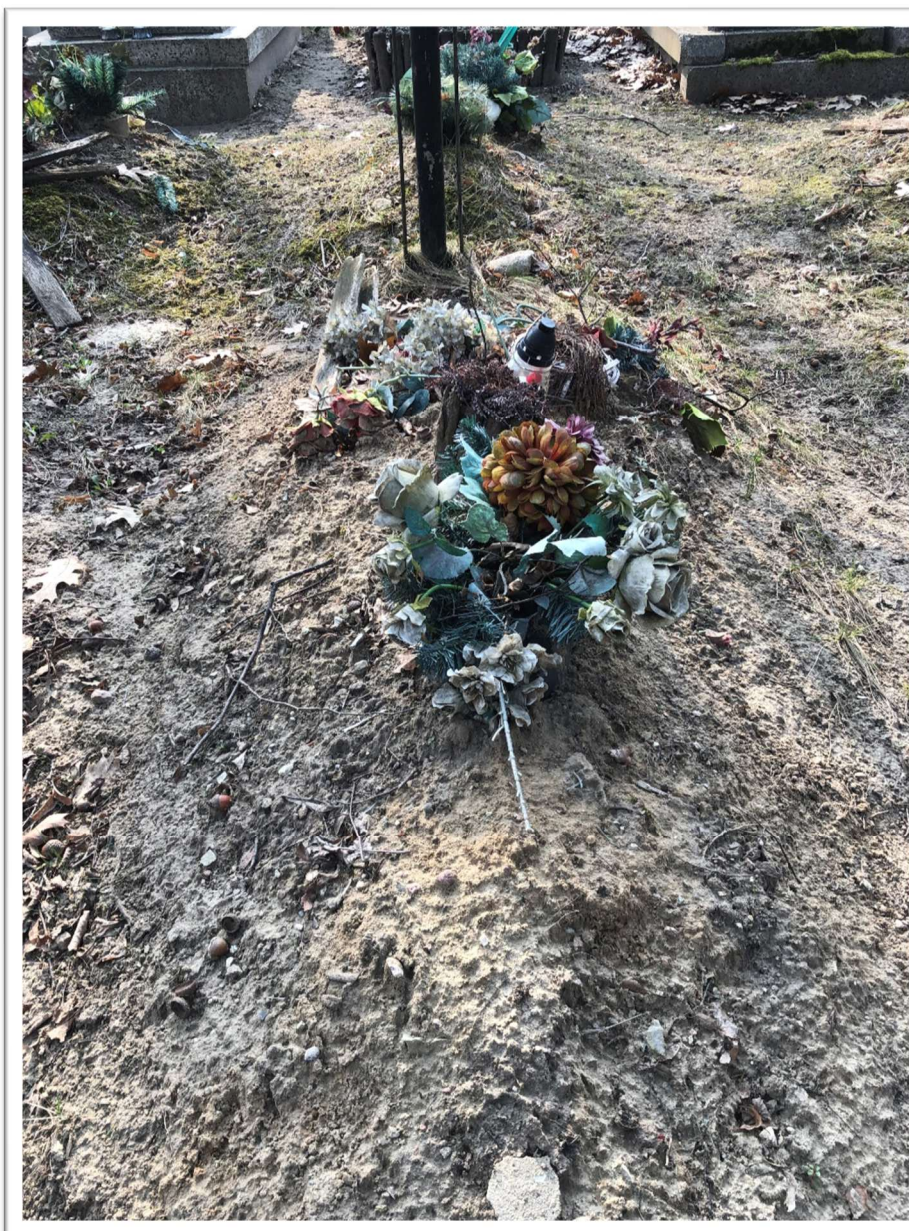
Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 3. „Wieczór Mickiewicza” w Publicznej Szkole Powszechnej nr 2 w Szczytnie”
urządzony przez pracowników i uczniów tej placówki (1946).
Druga z lewej od portretu Adama Mickiewicza – uczennica Kowalówna.
Druga z prawej od portretu – Jadwiga Żenczykowska. Obok niej najprawdopodobniej
Stanisław Żenczykowski.

Źródło: Archiwum prywatne Jarosława Jurczenki

MIEJSCE SPOCZYNKU

**Ryc. 4. Mogiła Heleny i Tadeusza Pachuckich na Cmentarzu Północnym w Warszawie (2025).
Grób jest pozbawiony krzyża i tablicy inskrypcyjnej.
Lokalizacja ustalona na podstawie księgi cmentarnej.**

Autor fotografii: Dorota Korkozowicz

Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz